

WWW.UNILIB.RS ИЗЛАЗИ

уторником, четвргом
и недељом

ЦЕНА:

ЗА 1 МЕСЕЦ 1 ДИНАР
ИЛИ 1 КРУНА

Претплату примају све
поште у Србији и
инострани

ЗВЕЗДА

ПОРОДИЧНИ ЛИСТ

ПРЕТПЛАТУ ТРЕБА СЛАТИ:
Стеви М. Веселиновићу
проф. Богословије

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА
НЕ ПРИМАЈУ СЕ

Рукописи не враћају се.

УРЕДНИШТВО СЕ НАЛАЗИ:
Клежев Споменик бр. 9.

БРОЈ 10 ПР. Д.

Уредник: Јанко М. Веселиновић

БРОЈ 10 ПР. Д.

Читаоцима

Једно због болести уредникове, а друго због премештаја листа из Штампарије Павловића и Стојановића у Радикалну Штампарију — број од уторника није изишао. Молимо читаоце да нас извине, а ми ћемо им то ускоро накнадити.

Молимо све претплатнике који дугују Звезди што за прошлу годину и јануар месец ове године, да изволе послати дуг Штампарији Павловића и Стојановића. Претплату за фебруар па на даље нека шаљу на адресу власника Звезде Стевана М. Веселиновића професора Богословије.

МАТИ И КЋИ

„Дај ми хлеба, мајко мила,
„Ах, мори ме љута глад.
„О, како би огусида
„Макар црну кору сад“.
— Ти не питаш, кћери мила,
Да л' сам мрву зарадила?

Тешког рада,
Горког јада,
Препун нам је живот вас;
Ми смо јадни,
Ми смо гладни,
Наша патња другом слас!

„Зима ми је, мајко мила,
„Хаљину ми бакву дај,
„Тело би ми утопила —
„Зар не чујеш уздисај?“

— Ти не питаш, кћери мила
Да л' сам себе утопила?

Ноћи, дави,
Неспавани,
Непрестано мучни рад;
Ипак груди
Бију студи —
Наго тело — тешки јад.

„Научи ме, мајко мила,
„Да улицом просим дар;
„Прошња би нас исхранила
„И одеда тело бар“.
— Утри сузу, кћери мила,
Залуду би она била.

Нико бедне
Ни да гледне,
С невољом нас чека свет;
И у вају,
Уздисају
Живот ће нам проћи квет.

Шабац—V—896 г.

† Коста Абрашевић

ЖРТВА ЉУБАВИ

— НОВЕЛА —

(НАСТАВАК)

Настаде и тај тренутак, али шта је даље било не питајте — не памтим! То је био један чаробни сан, који се више у животу не понавља. Сећам се да сам говорио ватрено, пун одушевљења и страсти, али шта и о чему, Бог ће свети знати! Играо сам с њом заносно, опијао сам се њеним дивним очима, њеном близином, удисао њен дах; сећам се да сам јој, по свршетку бала, помагао да се обуче; бринуо сам се да не озебе, испратио је и помогао да седне у кола; њена пратиља, тетка, гледала ме је па се чисто кретила од чуда, али ја сам јој љубио руку и умиљато је гледао.

Како сам дошао кући, како сам легао у кревет не памтим, то питајте мога посилног. Ја сам био пијан од радости и среће. У јутру, чим сам се пробудио, прва ми је брига била она — Вера.

Седео сам у кревету дремљив и сећао се синоћњег бала. Њено лице, њен умиљати осмејак, њене очи лебделе су преда мном. Ах, те очи!

— Господине потпоручниче, г-не потпоручниче. А! тргох се ја, погледам: преда мном посилни. — На поље, на поље се вуци!! — раздерах се. Он измаче као куршум. Тек што сам се предао својим сањаријама, ето ти га опет, отворио врата и стоји.

— Господине потпоручниче, да позовем доктора, ви сте болесни, сву ноћ нешто говорите.

— Марш, марш! Одлази ми с очију! раздерах се ја још јаче.

Он зловољно луци вратима и поче нешто гунђати у кујни. Занесох се Вером па и не мислим да се облачим. Док ти се од једном тргох:

— Јоване, Јоване, овамо!

— Изволте, г. потпоручниче!

— Дај да се облачим.

Сетих се. Рекла ми је да ће сутра путовати у походе своје ујаку и код њега ће провести неко време. Морам је видети, пошто по то, и журно се спремах, јер до поласка воза, остало је свега један сахат, о станица је прилично далеко. Хм, а служба? Служба — ех! казаћу да сам од јутра био нешто слаб. Измислићу већ; напослетку нека ме и казне.

— Је ли ти, има ли што ново у чети?

— Нема, г-не потпоручниче, само онај допов Марко — шустер украо Јелисију чизме, па га поднаредник Стеван ухватио и на мртво име изударао.

— Море, не питам те за то, има ли за мене што ново?

— Нема. То јест има: долазио Илија, посилни г. наредников, и казао да је г. наредник наредио да дођете у касарну, хоће командант да обиљежити чете.

Таман, само ми још то треба! помислих, али већ сам се решио да идем на станицу па ма шта било.

— Јоване, ево ти новаца, иди у цвећарски дућан, узми један букет, па донеси на жељезничку станицу; јеси разумео?

— Разумем.

— Али, пази, све трчећим кораком!

— Разумем! И оде.

Похитах на станицу. Она је с тетком седела у чекаоници I-ве класе. Чим ме је угледала, порумене и осмехну се, ја приђох к њима и поздравих се.

— Како сте, госпођице Веро? Да нисте уморни? Јесте задовољни забавом?

— Ни најмање нисам уморна; забава је била дивна, то је за ме најпријатнија од свију досадашњих забава.

— Ах, госпођице Веро, вама је синоћна забава само најпријатнија, а ја је нећу никад заборавити! — истрчах се ја као ђак IV разреда. Тетка ме погледа попречно.

— Сигурно, једва чекате да стигнете на спанилук те да видите свога драгог ујака. Без сумње он је врло племенит човек и с нестрпљењем очекује своју драгу сестричину. Па да видите у селу је врло интересантно живети, особито зими, свуда снег, санкање.

Погледах је па пресекох; чисто ме моли да о томе не говорим, а тетка ће тек зловољно рећи:

— Завукао се матори у своје село, као курјак у јазбину, па тера ћефофе; сад му се прохтело да је види, па дај! А шта ћемо му, па још по овој несрећи и лапавици? А ви, господине још кажете пријатно. Манте се... Само ће да гунђа по ваздан.

Ене, где награисах, помислих ја. Ко зна колико би тетка о томе говорила, да у тај мах не удари звоно. Путници са својим пртљазима поврвеше на врата, одједном се зачу граја, праштају се, љубе се, понегде и плачу. Носачи, натоварени као мазге, пролазе тамо-амо. Напослетку изађосмо и ми. На перону још већа граја. Све се то ужурбало, трчи, виче, као да је потоп, и тетка оде за носачем да заузме место. Ми остадосмо.

— Госпођице Веро, ви сте данас тако сетни, да нисам случајно ја томе узрок, што сам био тако дрзак те дошао да вас испратим?

— Не, одговори ми она.

— Оппростите, али бих рекао, да вам тај пут не чини баш велико задовољство!

— Боље да не говоримо о томе! Ах, ви сте срећни, сад ћете посећивати концерте, а ја ћу седети у селу. Сетите се и мене по некад.

— Врло радо! А као залогу на сећање дајте ми тај пупољак.

— Врло радо, али ми је увео.

— Ја ћу га својим дахом оживети.

— Веро. Хајде сад ће и друго звоно, виче тетка.

— Срећан пут, госпођице Веро!

— До виђења, г. Владо, хвала вам, што сте били тако љубазни, рече она и пружи ми руку погледавши ме погледом пуним милоште и благим осмејком.

— Збогом, госпођо, рекох тетке, која је стојала на перону. Кад ћете се вратити? Радо ћу вас дочекати.

— Збогом, збогом! Велика хвала! Знате, из курјачке се руке лако не излази.

Удари и друго звоно; само кондуктери иду од вагона до вагона и понеки задоцнели путник хита у вагон. Још мало потраја, главни кондуктер звизну, машина одговори дугим писком и воз се крену. Она је стојала код прозора, лако ми

махну главом, ја је погледах, поклоних се и остадох на месту док се воз не изгуби из очију.

Псџох кући невесела срца, кад угледах свог посилног са неким ужасним букетом у руци како јури, сав се зајапурио. Смешно ми и љутим се. Отерах га кући и поџох даље. Мисао о њеном ујаку никако ме не остављаше. По свему се види, да је то неки особењак, њена сета није без узрока. Не изгледа ми да јој је баш слadak живот. Зар она па несрећна! Зар она, мој анђео, моја љубав! Ах та то је највећа неправда и Божја и људска. Не, не, то није могуће! Једна помисао на то па ме страши. Ја ћу је ослободити, ја ћу је усрећити. Ах, да ме само воли! Потпоручник и ништа више. А овај пупољак. Зар он није доказ? Боже, како сам срећан! Та она ме воли! Веро! Како дивно име! Са вером ћу да радим, свршићу академију. Она ће бити моја Вера — то је моја снага, моја нада. Али ако ме не воли! Што опет и да ме воли... Шта сам ја? — Ништа па и пупољак увео је... иначе неби га дала... Била љубазна и ништа више... А њене речи: сетите се мене... И то није ништа... први пут смо се видели па хоћу одмах да ме заволи... којешта лудорије само...

Обузет тим осећајима ишао сам по улици као пијан, оствестих се тек у касини. Овде је пак као и увек, што кажу: стање редовно, ново нема ништа. Али моје стање било је потпуно нередовно.. Настао пост. Од пређашњег весеља и уживања ни трага. Све се променило. Свет се жури у цркву, служба по ваздан, звона јече некако монотонно и тужно, видиш посна лица, потне изразе, у ваздуху осећаш мирис тамјана и зејтина. Све се утишало, умирило. Ал у мом срцу тишине нема, тамо је бура од осећаја, све сам забаталио и службу, и познанике и рад. Сав сам се предао својим осећајима. Час ме обузме нада, и тад сам најсрећнији човек; час се пак порађа сумња и тад долазим до очајања. Постао сам нервозан, чисто болестан. Другови ме чешће пута задиркују:

— Еј, Владо, који ти је белај, виче ветеран поручник Петар идући крај бифеа у кафани, ходи овамо, момче, да те разгалимо. Приџох.

— Дед' ти не зевај, сипај две горке! Узесмо чашице.

— Пали! рече он и пописмо.

— Е, тако, видиш; одмах си друкчији.

— Море, зацопао си се ти, познајм те, тицо, говори наш пуковски срцезналац Андрија.

— Кажи ми, која је веселница да јој честитам, додаје трећи.

— Ха, ха, зачу се смеј.

— Море, измислио тај чова перпетум мобиле, фали му само један прафић па с тога сад шврља и тражи га на све стране.

— Едисон је то... разумете... Ха, ха, ха, браво... Живео наш Едисон... тек ће поручник Петар рећи пошто се мало утишало...

— Е, онда да се попије у здравље Едисона...

— Прима се, прима се!

— Живео Едисон!

Куцнуемо се и пописмо. И тако сваког дана; кад кад се љутим, кад кад се и ја смејем; тек надимак Едисон остаде ми.

Желећи да дознам што више о Вери, ја сам распитивао моје познанике, али врло опрезно, бојећи се да се не одам. Оно што сам дознао мало ме је тешило. Њена сила, њена непојамна туга, готово су ме понајвише привлачили. С тога сам тражио извор њихов. Једном сам чуо да има оца и матер, али да они живе у некој другој вароши и да су врло богати, да је отац велики чиновник. Други, пак, кажу да су врло сиромашни, да има маћеху, и да с тога она живи код тетке, која је приличног стања, али живе усамљено и не прима посете. Ово последње јако ме је ожалостило. Кад узмете све скупа: ови разни гласови о њеном оцу, матери, о њиховом стању, чудновати ујак, уседелица тетка, на послетку њена туга... све ме је то јако интересовало и ја сам је још више заволео. Једнога вечера седео сам код куће и нешто писао, кад одједном зачу се нечији јак глас.

— Еј, Владо, примаши ли госте? А стоко, хрчеш ли, хрчеш! чујем како виче на посилног мој друг Никола.

— Узми шињел.

Истрчах и ја.

— Здраво Никола, баш ти хвала што си дошао. Хајд у собу. Уђосмо.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

* * *

Кад у прошлост поглед бацам, садашњост ме тишти љуто, А срце ми шапће: „ћути, будућност ће бити боља“.

— Куцај срце, ја се надам и верујем чврсто у то, Ја верујем чврсто у то крај свих мука и невоља.

И садашњост увек доша, дан идући увек гори...

Па зар да се вечно тужим и на судбу да се јадам?

„Ал будућност биће боља“, тако срце моје збори.

Полако се дани губе, ја се сваког дана надам.

Влад. Станимировић

Д Е Н И С

Guy de Maupassant

I.

Господин Марамбо отвори писмо, које му предаде његов служитељ Денис и осмехну се.

Већ двадесет година је Денис у тој кући. Био је омален, дежмекаст човек, веселе нарави,

те су га са тога у целој околини сматрали и наводили као узор служитеља. Он сад запита:

— Господин је задовољан? Јамачно је добио добре гласе?

Господин Марамбо није био бог зна како богат. Као стари сеоски апотекар, а при том и бећар, живео је од малена дохотка, који је заштедио продавајући сељанима свој еспап. Он одговори:

— Јест, момче. Чика Малоа измиче испред парнице, којом сам му запретио: сутра ћу добити своје новце. Пет тисућа франака, то баш није згорег за кесу каквог маторог момка.

И господин Марамбо поче трљати руке. Он је био човек који се потпуно покораво својој судби, човек пре тужна но весела карактера, неспособан за какав већи рад и нехатан према својему послу.

Он је, без сумње, могао стећи више да се хтео користити смрћу својих руфетлија по већим градовима па да заузме њихово место и преузме њихову клијантелу, — но незгоде при сеоби и помисао на све кораке, које би морао извршити, увек су га задржавале од тога. Задовољио би се тиме што би, после дводневнога размишљања, рекао:

— Ех! учинићу ја то првом приликом. Ако мало и очекнем, не губим ништа. Наћићу, може бити, и боље место.

Напротив, Денис је гонио својега господина на таква предузећа. Будући радна и вредна карактера, он би непрестано понављао:

— Ох, кад бих ја имао први, основни капитал, ја бих намлатио новаца! Само тисућа франака и — ја бих био на коњу.

Господин Марамбо би се насмешио и, не рекав ни речи, изишао у свој малени врт по коме би се шетао, држећи руке за леђима и упутив се у сањарије.

Денис је, као човек веселе природе, по цео боговетни дан певао разноврсне песме, које се у колу певају. Показивао је чак и неку необичну живост и вредноћу, јер би, певајући на сав глас, почистио и опрао под у целој кући и обрисао сва прозорска окна.

Више пута би му господин Марамбо, задивљен толиком његовом марљивошћу, смећећи се рекао:

— Кад тако радиш, момче, онда сутра нећеш имати шта радити.

Сутрадан око девет часова пре подне донесе писмоноша и предаде Денису четири писма за господина Марамбоа. Једно од тих писама беше врло тешко. Господин Марамбо одмах се затвори у своју одају и не изиде из ње све до после подне. Тада предаде својему служитељу четири писма да их однесе на пошту. Једно је писмо гласило на име господина Малоа: то је, без сумње, била признаница на примљени новац.

Целога тога дана Денис ништа не упита својега господина; био је толико исто тужан колико је јуче био весео.

Смркло се. У уобичајено време господин Марамбо леже и заспа.

Пробуди га неки чудновати шум. Он одмах седе на постељу и поче ослушкивати. Нагло се отворише врата и на прагу се појави Денис, држећи у једној руци свећу, а у другој велики кухињски нож. Очи му беху разрогачене и непомичне, горња усна и образи јако згрчени као у људи које гони неко страховито узбуђење. У лицу је био блед као мртаца.

Запрепашћени господин Марамбо помисли, да није Денис постао сомнабулистом, па таман хтеде устати и потрчати преда њ, кад Денис духну те утули свећу, па јурну на постељу. Господин Марамбо испружи руке, но доби ударац који га обрте на леђа. Он је тражио да дохвати за руке својега служитеља — за којега је сад мислио да је с ума сишао — само да би могао одбити брзе, нагле ударце, које му је овај задавао.

Први пут би погођен ножем у раме, други пут у чело, трећи пут у прса. Силно се копрцао, машући по мраку и рукама и ногама, вичући:

— Денисе!.... Денисе!.... Јеси ли полудео, Денисе?!...

Али се Денис, сав задихан, острвио, једнако ударао и, одбијан час ногом, час песницом, опет бесно налетао. Господин Марамбо би опет рањен и то двапут у ногу и једанпут у трбух. Наједан мах му сину кроз мозак једна мисао и он поче викали:

— Доврши, доврши, Денисе: ја нисам добио новаца.

Денис намах стаде, а господин Марамбо чу у мраку његово пискаво дисање.

Господин Марамбо настави:

— Нисам добио ништа. Господин Малоа одустао је. Тераћемо парницу. Та ти си баш однео писма на пошту. Но најпре прочитај она писма на мојему столу.

И, прикупив сву снагу, он дохвати са свога стола палидрвца и светњак, те запали свећу.

Беше сав крвав. Врели млазеви крви беху попрескали зид. Чоха, застори, завесе, — све беше криво. Денис је, сав крвав од главе до пете, стојао наред одаје.

Кад то спази господин Марамбо, он паде и изгуби свест.

Тек у расвитаку дође к себи. Пробави неко време трудећи се да обнови мисли, да појми, да се опомене. Али му изненадно сину мисао на напад и ране и обузе га свега неописани, огромни страх, да је морао склопити очи, да не би ништа више видео. После неколико минута стиша се његов страх и он поче размишљати.

Дакле он није одмах умро, могао се свега сетити Осећао се слабим, врло слабим, но без болова и ако је на разним деловима тела осећао нешто налик на боцкање. Осећао се сав хладан, сав влажан, утегнут у завоје. Мислио је да та влага долази од проливане крви; грозничави језа тресла га је при страховитој помисли на толику

крв, која је истекла из његових вена и у којој сва његова постеља беше огрезла. Помисао на онај страховити догађај збунила га је толико, да је држао склопљене трепавице тако јако, као да су се оне саме, и преко његове воље, хтеле отворити.

Шта ли је било с Денисом? Јамачно је утекао.

Па шта да ради сада он, Марамбо? Да устане? Да зове помоћ? Кад би се само мало покренуо, ране би му се, без икакве сумње опет отвориле и он би, по изливу крви, пао мртав.

Наједанпут зачуца неко на врата његове одаје. Срце му, готово, престаде куцати. То је, јамачно, био Денис, који је хтео да сврши са њим. Он задржа дисање, не би ли злочинац помислио да му је дело свршено.

Осети да се диже са њега покривач, за тим му нека рука опипа трбух. Од страховита бола у бедру он сав уздрхта. Неко му сад стаде свежом водом испирати ране и то сасвим лагано, пажљиво. Дакле неко је сазнао за злочинство и сад се брине о њему, спасава га. Обузе га свега нека необична радост, но ипак не хтеде показати, да је дошао к себи и отвори једно, само једно око и то врло мало, са највећом пажњом.

Денис! Шта је он сад радио? Шта је хтео? Какав ли је сад страховити план смислио?

А шта је он то радио? Та он му је испирао ране, само да би уништио трагове од крви! Онда ће га закопати у врту, на десет стопа испод земље, да га нико никад више не нађе! Или, можда ће га закопати у подруму, испод боца дивнога вина!

И господин Марамбо поче тако јако дрхтати, да су му сви зглавци шкљоцали.

Говорио је за се: „Ја сам изгубљен, пропао!“ И он очајно још јаче склопи трепавице, да не гледа последњи ударац. Но не би ништа. Денис га је сада подизао и утезао у неко платно. За тим стаде брижљиво завијати рану на пози, као што је то научио радити још кад му је господин био апотекар.

Није више било никакве двоумице: његов служитељ, пошто га је хтео убити, сад је покушавао да га спасе.

Тада му господин Марамбо даде овај практични савет:

— Испери ране сапуњавом водом, па их преви.

— Баш сад то радим, одговори Денис.

Господин Марамбо отвори оба ока.

Нигде више није биле трагова од крви: нити на постељи, нити по одаји, нити на злочинцу. Рањеник је лежао на сасвим чистим хаљинама.

Обојица се погледаше.

Најзад господин Марамбо изусти благо:

— Велики си злочин извршио.

Денис одговори:

— Ја сам на путу да га покајем, господине. Ако ме не будете пријавили власти, служићу вас верно као и пре.

Сад није било време да не задовољи својега служитеља. Господин Марамбо, склопив очи, рече:
— Кунем ти се, да те нећу одати!

II

Денис спасе својега господина. Не спавајући никако, он и дан и ноћ није остављао болесникову одају; справљао му лекове, тејеве, медицине, пипајући му било, бројећи неспокојно ударе, пипао га с хируршком вештином и синовљом оданошћу.

Свакога тренутка питао је:

— Па, господине, како вам је?

Господин Марамбо одговарао је slabим гласом:

— Мало боље, момче; хвала ти!

А кад би се рањеник ноћу пробудио, често би видео својега чувара, како у својој наслоњачи плаче и у тишини брише очи.

Никада старога апотекара нису тако добро неговали; никада га нису тако мазили; никада му нису тако ласкали.

Рекао је у себи:

— Чим будем оздравио, курталисаћу се овога ниткова!

Почео је лагано оздрављати и с дана на дан приближавао му се тренутак растанка са својим убицом. Мислио је да нико не би имао према њему призрења и пажње, што је држао тога момка без страха, и он га унапред извести да је предао неком бележнику једно завештање, које ће га предати суду ако се што ново догоди.

Чинило му се, да ће га та опрезност обезбедити у будуће од свакога напада и он се питао, да ли чак не би било паметније и надаље задржати тога човека у својој служби, да над њим пажљиво бди.

Као и пре, кад је премишљао, да ли да узме какву већу и знатнију апотеку, тако се и сад није могао одлучити на једно.

— Има времена, говорио је он за се.

Денис се и надаље показивао као несравњени служитељ.

Једнога јутра, баш кад је довршивао доручак, чу господин Марамбо неку грају у кухињи. Он отрча тамо: Денис се бацакао, отимајући се од двојице жандарма, који су га чврсто држали. Водник је озбиљно бележио нешто у свој бележник.

Чим спази својега господина, он се заплака и поче викати:

— Ви сте ме издали, господине; то није лепо после онога што сте ми обећали. Ви газите своју часну реч, господине Марамбо; то није лепо, то није лепо!

Пренеражен и ожалошћен господин Марамбо подиже руку:

— Момче, кунем ти се пред Богом, да те ја нисам одао! Апсолутно не знам, откуда су господа жандарми могли дознати за покушај убиства нада мном?

Водник се трже.

— Ви велите, господине Марамбо, да вас је хтео убити?

Збуњени апотекар одговори:

— Па... јест... Но ја га нисам одао... Ја нисам ништа говорио... Кунем се, да нисам ништа говорио... Он ме је од тада врло верно служио...

Водник строго рече:

— Бележим и тај ваш исказ, господине Марамбо. Правда ће узети у обзир и овај нови предмет, о којему није знала. Наређено ми је, да затворим вашег служитеља због крађе двеју лисица, које је потајно придигао од господина Дијамела. За то дело има и сведока. Молим за опроштај, господине Марамбо. А ја ћу јавити и о вашем исказу.

И, окренув се својим људма, командова:

— Напред!

И два жандарма одвукоше Дениса.

III

Ослањајући се на два слична дела, те да потврди своје доказе, адвокат је правдао Дениса лудошћу. Он је јасно доказивао да је крађа лисица производ онога истога умнога стања, којег су и осам удараца ножем задатих господину Марамбоу. Он је фино аналисао све фазе тога привременог лудила, које би, без сумње, престало лечењем за неколико месеци у каквој одличној болници. Говорио је узбудљивим изразима о непрекидној оданости тога поштеног служитеља, о несравњеној бризи, коју је указивао своме господину, којег је сам обратио у тренутном наступу лудила.

Господину Марамбоу, који беше потресен из дна душе, заблесташе сузе у очима.

Адвокат то опази, пружи руке, раширив црне рукаве, као крила у слепога миша. За тим викну дрхтавим гласом:

— Погледајте, погледајте, погледајте, господо судије, погледајте оне сузе! Која беседа, који доказ, који глас више вреди од суза његова господина?! Оне говоре речитије него ја, речитије него закон; оне узвикују: „Милост безумнику!“ Оне моле, преклињу; оне праштају, благосиљају!

Он ућута и седе.

Председник, окренув се Марамбоу, чији је исказ био веома повољан по служитеља, и запита га:

— Најзад, господине, имајући у виду да сте ви сматрали овога човека за лудака, то не објашњује што сте га држали у служби. Он због тога није био мање опасан.

Марамбо, обрисав очи, одговори:

— Шта ћете, господине председниче, човеку је тако тешко наћи момка према времену у коме је... а ја не бих наишао на бољег...

Денис би пуштен и, о трошку својега го-

сподина одведен у једну болницу за душевне болести.

Сретење 1899. год.

Београд

Велимир Ј. Рајић

ГДЕ ПОМОРАЊЕ ЗРУ

од
Н. А. Љејкина

(НАСТАВАК)

XLII

Николај Ивановић затражи још једну боцу Асти, али њихова лепа другарица најодсудније изјави да више неће пити, па размлати рукама, брзо устаде иза стола, и у смеху полети из трпезарије. Коњурин и Николај Ивановић пођоше за њом. Она, изишавши из трпезарије, упути се покретној машини и скочи у њу, рекавши машинисту: *troisième* (трећи). Наши Руси, такође, скочише за њом и седоше напоредо с њом, један с једне, други с друге стране. Машина их подиже. У собици беше сумрак. Николај Ивановић не издржа, већ дочепав лепотицу и пољуби у руку. Она истрже руку и кокетно му припрети прстом, говорећи нешто француски. Коњурин је само уздисао, одмахивао главом и говорио:

— Баш, права краљица! Ето, због ње само вредило је остати у Риму! Заиста!

Покретна машина стаде. Они изидоше у ходник трећег спрата. Лепотица дохвати Коњурина под руку и потрча с њиме по ходнику, стиже на врата своје собе, баца његову руку, и показавши му зубе, брзо проговори:

— *Assez Au revoir messieurs. Merci...*

Шклоцну брава и врата се отворише. Коњурин стаде сав блажен од задовољства. Николај Ивановић хтеде утрчати у собу њену, али, она му загради пут, учини један реверанс, и затвори врата.

— Ах, неваљалицо, ђаволе један! зачу се глас Николаја Ивановића.

— Прави чиков! рече Коњурин са уздахом, почевша се по потиљку и рече другу: — Е, сад хајде што пре, да утешимо твоју жену.

Њихов стан беше за један спрат ниже, и они су морали силазити низ степенице. А кад се нађоше у ходнику својега спрата, опазише Глафиру Семјоновну где излази из своје собе. Она беше у шеширу и огртачу. Очи јој се надуде од плача, али лице јој опет беше напудровано. Опазивши мужа и Коњурина, она се окрете од њих на другу страну. Николај Ивановић се сав најезио и направив жалостивно лице.

— Ах, Глаша, рече он, није ли те стид, да се низашта тако надурим? Да си се бар постидила Ивана Кондратића! Он је стран човек.

— Одмакни...

Глафира Семјоновна упути се ходником у правцу степеницама. Људи иђаху за њом.

— Чујеш... Куда ћеш ти?

— У позориште... да себи друштва потражим, одговори она, старајући се да буде што равнодушнија; али се није дао сакрити гнев у њеном говору, у ходу и гестима. — Ти си, настави она, нашао себи друштво за столом, и ја морам себи тражити друштва. А већ, ти се не брини, умећу ваљада и ја наћи себи каквога глумца!

— Бог с тобом, Глафира Семјоновна! Опомени се... шта говориш! Јеси ли ти при себи?...

— А јеси ли ти при себи, Никола Ивановићу? Шта си ти до сад радио у трпезарији са оним вртирепом? Кад је себе обед свршен и људи се разишли по својим собама, а ти се улагујеш пред њом, као мачак у марту месецу. Ти ниси при себи, и ја не желим бити при себи! Шило за огњило... Молим, молим, не идите за мном... Ја и сама могу отићи у позориште.

— Не пуштам ја тебе саму, одлучно рече Николај Ивановић.

— Видећемо.

Они сиђоше низ степену и нађоше се у авлији гостионишној.

— Не приличи то, госпођо, копечити се тако пред својим мужем, верујте, не приличи! стаде Коњурић саветовати Глафиру Семјоновну. — Шта вам је он учинио тако страшно? Испричајте ми две шампања, за столом, са суседом, ето — то је све. И још, није то он започео, него ја.... Баталите ви све то, па нека опет буде како је и било.

— Допустите.... Какво право имате ви да мене учите! узвикну Глафира Семјоновна. — Гледај, молим те, и други ми се тутор пронашао!

Глафира седе у дворишту за један сточић и потражи за се сладолед. Седоше и Николај Ивановић и Коњурић, те заискаше сифон селтерске воде. Сви троје ћуте. Најпосле ће Николај Ивановић започети:

— Нисам противан да се иде у позориште; али, за што би ти сама ишла? Поћићемо заједно...

Глафира Семјоновна не одговори на то. На брзу руку поједе сладолед, плати келнеру и изиде на улицу. Муж и Коњурић пођоше у стопу за њом. На вратима скочи она у једна кола и стаде говорити кочијашу:

— Театр у Консерт... Але...

Кочијаш пита, у који театр?

— Сетегал. Але... Але пљу вит!

Скочише у кола и њени пратиоци.

— Забадава ви идете са мном. У позоришту ви ћете бити за се, а ја — за се, рече им она. —

Хоћу да се шетам по ходницима сама, па, ваљада ће срећа дати, да се и мени нађе какав кавалер, с којим би могла познанство учинити.

— Повратите се, госпођо, промените гнев милошћу... рече Коњурић.

— Аха! Вама је сад непријатно? А како ли је мени било, кад сте ви за столом упиљили очима у ону неваљалицу, и почели да јој се удварате? узвикну Глафира Семјоновна.

Возиме се дуго. Кочијаш је гонио кроз неке мрачне улицице, излазио на мрачне пијаце, и снова улазио у тесне сокаке, док се најпосле не заустави пред малим здањем, осветљеним двама електричним фењерима. Велика фирма на вратима гласила је: Orfeo di Roma.

Глафира још једнако љута скочи из кола, притрча каси и узе за се билет. Муж њен и Коњурић такође купише билете. Муж јој понуди руку да заједно уђу, али она га удари по руци, прође сама кроз ходник и уђе у салу за посматраче.

Orfeo di Roma, куда је кочијаш довео Иванову и Коњурићу не беше позориште, већ кафе-шантан. Публика је седела за столићима, расту-реним по сали, па је испијала каву, ликере, вино, и друге напитке, што расхлађују. Цео тај свет једе и гледа на бину, на којој се бекељише комичари, певаше шансонетке, — певачице, деколтоване до немогућности, одевене у трико, украшене само појасом, и нечим, налик на сукњу. Певачице и комичаре сменише акробати.

— Па ово није позориште, рече Николај Ивановић, идући за женом. Од куд је ово позориште? Ово је кафе-шантан.

— Тим боље... одговори му Глафира Семјоновна па нађе празан сточић и седе.

— Та, оно, тако је! наставља Николај Ивановић, посадивши се према жени. — Тако је... али је незгодно да се ту нађе поштена жена. Гле, какве те даме окружавају?

— Тхе, ја и не желим да мисле о мени, да сам поштена жена.

— Ах, Глаша, шта ти говориш!

— Молим, не кужи ми ово вече. Ето ти тих набојених дама, слободно иди им и уживај, ја ти сметати нећу, — само, ни ти не смеш мени сметати.

— Опомени се ти Глаша, Бог с тобом.

— Одавно сам се опоменула, одговори она, па се окрете од мужа и стаде гледати на бину, на којој је један леп акробат, у трикоу, изводио разне фигуре.

Ивановима и Коњурићу приђе момак у црну кратку капутићу, с белом кецељом до земље, и предложи им да узму што год.

— Ви ли што пила? плашљиво пита Николај Ивановић своју жену.

— Како не бих! одговори она, не обрнувши се мужу и издаде налог слуги:

— Апорте шампањ....

— Асти, Асти!.. додаје Коњурић момку.

— Шта Асти? Шта је то?

www.unilib.rs — Та оно, што смо мало час за обедом
ушили... Дивно шампањско вино...

— Не би требало да вас задовољавам, нити
ви заслужујете то, али већ кад сте наручили, нека
иде, сагласи се Глафира Семјоновна.

— Асти, Асти, де бутељ! радосно повика
Николај Иванович момку на му показа два прста.
Затим се окрете жени и непрекиданим гласом
прозбори тихо:

— Е, баш ти хвала, баш ти хвала, што си
променула гнев на милост.

Жена је, као и дотле, седла за столом, окре-
нутим леђима према Николају Ивановичу.

(Наставиће се)

НАРОДНО БЛАГО

ПИРОЋАНКЕ

ПРИВЕДЕЉНО: Мил. Ђ. Станојевић УЧИТЕЉ

. 1

Опклада.

Опклади се момче и девојче,
Да спавају, да се не дирају:
Момче дава коња испод себе,
А девојче ђердан испод грла.
Па от'оше под јелу зелену,
Постеља им трава трескалија,
А под главу трава детелина.
Момче заспа као вакло јагње
А девојче како водни ђаво:
Очи склана, не може да засни,
Па уздише до Бога се чује:
„Обрни се, студени камене,
„Ја не жалим ђердан испод грла,
„А ти жалиш коња пчешко месо“!

2

Договор.

Сестра брата на обеда звала,
Мало га је на обеда звала,
Више га је на договор звала:
„Ајде, брале, да се додумамо
„У село су три добре девојке,
„Коју ћемо за теб' да узнемо?
„Једну кажу много дара има,
„Другу кажу много рода има,
„Трећу кажу у Бога сирота...“
Брат си сестри тијом проговара:
„Да узнемо што 'но дара има.
— Немој брале, ако сестру слушаш,
Она ће се с даром поносити
Па ни неће мајку послушати.
Да узнемо, што 'но рода има,

Она ће се с рода поносити,
Па ни неће мајку послушати.
Но чу ли ме мој брате рођени!
Да узнемо у Бога сироту,
Јер је она много намучена,
Она ће ни мајку послушати.

3

Девојачке чини

Ој убава, убава девојко!
Стано, Јано, зелена јабуко,
Рапчини ми, што си ми чинила.
„Ја ти несам ништа учинила
Троје сам ти трагове обрала:
Једни сам ти у огња турила,
Друђи сам ти у невен врџила
А трећи сам низ воду пустила:
Огањ гори, ти за мен' да гориш;
Невен вене, ти за мен' да венеш,
Вода тече, ти по мен' да течеш...“

4

Граорасте очи

Мапоиле, мило име,
Мило ли те за девојке?
— Мило, мило како неје;
„Куде идем, куде стојим
„За девојке само мислим
„А највише за Миланцу
„И за њену другарицу.
„Једна има црне очи,
„Друга има плаве очи,
„А ја волим граорасте.

(Наставиће се)

ЗАНИМЉИВЕ СИТНИЦЕ

Шта је то преса? Оригиналном објашњење значења
речи „преса“ протумачила је ту скоро једна чувена енгле-
ска вештакиња, госпођа Бирбум, која је смислила ово ту-
мачење да задовољи радозналост своје малене ћери. „Преса
је, драго моје дете — страховито чудовиште са небројном
количином очију и ушију, са грдно великим ногама, ве-
ома дугачким рукама, с којима може да освоји читав
свет. Она је ненасита, и за исхрану треба јој маса хартије
и мастила; она живи у великом здању са огромним про-
зорима и готово никад не спава. Њен глас може да за-
буди и највећу буру, али она хоће по некад намерно да
ћути, не види и не чује, па и ако је врло променљивог
темперамента, ипак има добро и широко срце, које је ва-
зда готово одазвати се ономе, који га уме победити“.

*

Сатови који говоре. Часовничари у Швајцарској по-
чели су по причању „Das neue Blatt“-а снабдевати дуварске
и друге сатове фонографом тако, да место удара ови са-
тови јасно изговарају сваки сат. Будилник снабдевен та-
ким апаратом, оглашује на пример: „Шест сати; устај!“
Овај проналазак припада једном француском часов-
ничару, који станује у Женеви. Фонограф се умеће заједно
са сатним механизмом.